

אשה אחת באה מארץ רחוקה בימי המלחמה ואמרה שהיא אלמנה
טאיש שמת בלא זרע ובלא אחים וטוביאה שטר מערכאות שלחם שיוצא
מטנו שהיא אלמנה ועל פי זה התירוה להנשא ונשאת וילדה בנים
ואחר איזו שנים נשמע ממה שספרה האשה לסיוורעיה כי בעלת הראשון
לא מת על מטנו כי אם שהיה מיוצאי המלחמה וקראו הבייד את האשה
ואחר ששאלו את מיה בדרישון וחקירות ספרה כי מתחיל ימי המלחמה
כאשר נקרא האיש שנשדכה לו לצאת בעורפי המלחמה עשה עשו חופה
וקידושין במהירות לצורך היוצאים בצבא בעירם עיר שאין שם
טורה ולא אחר מן המהדשים שאינם מדקדקים במצוות ולא בדינים
בענין קידושין וכיון והיא גם היא היזה מן הרבים שנשאו
בו ביום במוסבי גדול וברוב עם מיחירי הקהל שמהם גם יהודים
כשרים ונאמנים ואחר החופה הלך בעלה אחר איזו שעות עם שאר
יוצאי המלחמה ובינה לבינה היו שניהם בבית אביה שעשו שם כל
הצורך לצדתו בדרך ואחר איזו שנים באה לה אגרת מבעלה ממחנה
שכויי המלחמה עם תפוזת צורתו ובפופונרמיה והיא הכירה
התמונה והכתב. ובשנה האחרת קבלה כתב ממנה הפהנה וחוא שטר
שטר-מיתה ע"ש בעלה עם שמות אבותיו ויום ומקום הולדתו והמספר
החזוט ככל בגדיו וגם החזוט הצלוי לו בצוארו כמשפט מחזוט
המלחמה ועם השטר שלחו לה תכשיט בתואר כסו שהם נלקחים בכל שש
מקום אבל ידוע לה שהיה תכשיט כזה ביד בעלה, וגם תמונה
פופונרמית כמו שנשלחה לה מבעלה מקודם ואז הלכה למתיגי עיר
טושבה ושאלה להם לתן לה שטר על מיתת בעלה בערכאות שלחם וגם
הצליחה ועזה השאלה מה משפט קידושי האשה הראשונים והשניים
ומה לעשות לאשה ולבניה. קידושין, ואם יש היתה האשה החבילה
כיניהם ספקות המכרז היתה שגלה לאיש, דאם כן היום קידושין
קידושין כמקדש במקדש (עיי' אה"ע פ"י ב"ח, י"א).
והנה הנהיגה האשה בשאלת אם איזו האיש המת בעלה הראשון היה
או היתה נשאת כבר פעם אחת וקבלה תמאס דאם כן עליה לדרוש
נשאת ולאקדח מחזוט דשטא לא היה הרב המהדש המקדש בדרקע עליו
כ"כ, וקודם ששאל אותה לפטר לנו האיש היה איזו המספר אשר בו
נתקדשה אולי נמיה היה לפי זמנה ולכך אשר כמנו יצא לנו ברור
כמשכ בי קידושיה הראשונים היו כלת חיי, אך אם לא נזכר
לנו פסלות כזאת יש לנו לרזן על קדושת מיתת בעלה הראשון.
קודם כל נשאל אותה אם בעלה קרא לה באגרת וכתב לה מקומה
ממחנה השבויים שבות, על אה"ע פ"א, יחודים אה"ע שו"ט
עמו אושטמאן במחנה השבויים, דאם כן והיתה, נשלח אליהם
להגיד לנו כל מה שיודעים במלנו: האית עממה אם סגר להם
הגרים סחיינו ואם דאם בו כיסן סוכהק ואם שפכו לאן הלך וכל
מה שיודעים להגיד עליו, ואם יחודי אשר פסוק לנו חשוכה
ברורה שהאיש הזה וראי מה גזירות גלי שום ספק לשכח תחת בעלה
השני, רבצוזה הנזיר קדוה ספי ספק ואם כן איזו צריכאם
להגידה ספק שטר קדוהות שלחם.
אך אם לא נזכר האשה לומר רבד ביה, שאלשנר ימאם אנו

משניות

ברור הוא שבשני אופנים יוכל להיות כי הקדושין השניים כשרים הם, האחד קדושה הראשונים לא היו קדושין כלל או לא היו תופסין בה והשני דההובחות אורות סות בעלה הראשון סכריחות הן וספיקות אף לדת משה וישראל.

על הענין הראשון נוכל לבא מיד ספק אם נשאל את האשה להראות לנו את כתובתה אשר נתנה לה בקדושה הראשונים ונשלח אל שני יהודים כשרים ונאמנים אשר היו גם הם כאותו היום כמעמד קידושי המלחמה כאשר נכנסה גם היא לזמן החופה, והם יגירו לנו אם שני העדים התווסים על הכתובה כשרים ונאמנים היו ומדקדקים בסצות חז"ל יותר מן האיש אשר ישב בעת ההיא על כסא הרבנות ואם לאו אם הם בעצמם יודעים דבר-מה על האשה אם פנויה היתה או כבר נשואה מקודם, ואם הם שמעו דברי החזן הרי את וכו' ואם ראו שהיה מקדשה בטבעת או בדבר אחר השווה פרוטה דכן מצינו בש"ע אה"ע פ"ב די אם קדש במני עדים אפילו לא אמר אזם עדים מקודשת, ומוסיף רמ"א עליו וכותב ואפילו יותר עדים יכולים אחרים שראו המעשה להעיד. אף אין לנו לשאול אם ראו ששמה הכלה טבעת מעל ידה והיא הטבעת שמסר לה חתן כבר בשירושין ונתנה אותה בידו והוא חזר ונתנה לה באמרו הרי את וכו' דאין זה מכריח למסול קידושה ראשון הוא אף אם אינו כפי הנראה דהאיש נתן לה הטבעת בשעת שידוכין ע"ז שזקנה אותה רק בשעת קידושין, ואם אש היתה האשה החבילה ביניהם טעמיהם הטבעת היתה שבה לאיש, דאם כן היו קידושין קידושין כמקדש במקדו (עי' אה"ע פ"ב די).

וגם את מי האשה נשאל אם אותו האיש הסת בעלה הראשון היה או היתה נשאת כבר פעם אחת וקבלה גמלה דאם כן עלינו לדרוש גמלה ולחקור מהותו דשם לא היה הרב המחדש המקדש מדקדק עליו פ"ב, ועוד נשאל אותה לספר לנו איך היה אותו המעמד אשר בו נקדשה אולי זכירה היא לפי זמנה דבר אשר סמנו יצא לנו ברור כשמש כי קידושה הראשונים היו כלת היו. אף אם לא נזכר לנו פטלות כזאת יש לנו לרזן על קדושת מיתנה בעלה הראשון. קודם כל נשאל אותה אם בעלה קרא לה באגרת שכתב לה ששמה ממנה השבויים שמות של פחות משנים יהודים אחרים שנשבו עמו או שמצאן במחנה השבויים, דאם כן היתה, נשלח אליהם לתגיר לנו כל מה שיודעים בפלוגי שהיה עמם אם ספר להם דברים סחיי ואת ראה בו סימן טובהק ואם שמעו לאן הלך וכל מה שיודעים לתגיר עליו, ואם יהודי אחד טשיב לנו זשוכה ברורה שהאיש הזה ודאי מת, נזירנה בלי שום ספק לשבת תחת בעלה השני, דבעצמה תגירו קדושת מפי כתב ואם כן איננו צריכים לתגיר טעם שטר ערכאות שלהם. אף אם לא תוכל האשה לומר דבר כזה, ששצריכס אנו

לחקור אם מה שהטפיק בערכאות שלהם לקיים מיתנו גם לנו טפיק
עפ"י ר"ן נורה.

הנה ידוע הוא דבעגונה סקבלים עדות נוי אם הוא מס"לפ
(אח"כ י"ז י"ז י"ז) ונ"כ ידוע דכאן לא אפריןן מפיהם ולא מפי
כתבם (שם מפי י"א) ואפילו אם מצאו כתוב בשטר מפי איש פלוני בן
פי או נהרג, תנשא אשתו ואפילו אינו מקוים, ואם הרמב"ם (חלכות
גירושין י"ג כ"ח) מוסיק על שם זה הדין: זנאי שידעיןן שהוא
כתב ישראל היינו למענ"ד הטעם שמצינו (נפיו כ"ח), לפי שאין
משיאין אשת האיש אחר עליו שמעו מקוממרימים של עכו"ם שם
או נהרג והוא החשש בטלוא דשייכי בה דעבראי לאחזוקי שיקרייהו
ואפילו לא היה מזכוון להעיד, דתאבבלי קי"ל דאם מזכוון להעיד
אין סקבלים עדות עכו"ם בעוד שבירושלמי שהוצא מקורו של אותו
הדין (יבמות ס"ז ז') מקבלים עדותו כבר אם לא הזכירו לו אשה
לדעת רבי יוחנן או אפילו אם לא שאלו אותו לדעת ר"ל ואולי
גם מזה הטעם השמים הרמב"ם הדין שמצינו במשנה (יבמות פכ"ב.)

וכר

ומשיאין עפ"י בת-קול מה שהמשנה בעצמה מפרש (ג"י פורוש
המשניות שם) סעשה באחר, אף בנ"ד אין לחוש לזה דכזמן הזה אין
זה תפארתם של הפוסקים לתמיד איש בב"ד ואפילו בעת מלחמה
איןם מתפארים אם ימותו בני שבית ברעב ובצמא אדרבא מנסים
להכחיד דבר כזה מלפני דעת הרבים בעוד מצינו אודות שטרות
בית-דיןן משנה פשוטה (פ"ק דנזירין י"ג.) כל השטרות העולים
בערכאות של נכרים אעפ"י שתחתיהם נכרים כשרים ואם גם שם
יוצאים מן הכלל והם גמי נשים ושחרורי עבדים הלא מן הנמרא
יוצא שטרות שעל ידם לא נוסר הדבר רק שהם לראיה בעלמא
כשרים, ואם מצינו במשנה (יבמות פכ"א.) דבנכרי אם הוא
מזכוון אין עדותו עדות והש"ס שם מפרש דזה הוא אף אם לא
היה מזכוון להתיר אלא להעיד שם היינו בכרי הדיוט אבל בב"ד
שלם עדותם אם היא רק לראיה בעלמא נאמנת אפילו היא
בכתב ולא סרעי נפשייהו להעיד שקר ואפילו להרמב"ם אין כאן
חשש (ע"י שו"ת דברי חיים ח"א אח"כ פ"י ל"ג) והלא על זה
אנו תמיד בטוחים כאשר נפסק דין בכל יום עפ"י הצעת העדות
שלם והוא הוא הטעם שהרשינו לאשה זו לתנשא אחר שהוציאה שטר
בערכאות שלהם שהיתה אלמנה.

וב"ד אין לחוש שמה ~~הוא~~ האיש שמעידים עליו אינו הבעל
בעצמו, רק איש ששכר הוא לעבוד בצבא וחתיו כמו שעשו זאת לפנים
-- דהא מה שידעו שמו ושם אבותיו ויום ומקום מולדתו ומספר
התנזם בכל בגדיו וגם התכשיט לא היה ראיה מכרחת ראולי מסר כל
זה למסלא מקומו כדי שיצליח עצתו לברוח ונתן לו התכשיט כחלק
משכורתו -- אף תמונתו תובית עליו שלא ברח ושהוא הסת.
ואת"ל והא בעת מלחמה מצריכינן עדות שלמה ואין מסתמקים
בעד אחד עד שיאמר נ"כ קברתינו לזה יש להשיב כי תשובות האחת
הנה האיש הזה לא מת במערכת המלחמה רק רחוק משם במחנה השבויים
והוי כאלו מת על סמנו ~~הוא~~ בביתו ולא שייך לסימר בדרמי (אח"כ
י"ז ס"ח חנה) ומשנית הנה אנונו עמוקים בעדות מקורה רשמית והם
סקפידים מאד קודם שיוציאו שטר מיתא ואם בן אין לחוש כלל.
ואפילו לו היינו דנים טנהינן מחנה השבויים כהדיוט הרי
הוא בנוי מסל"ת כי מי שאל אותו לכתוב ולשלוח כל זאת לאשה
(וע"י שו"ת שואל ומשנב סי" קס"ט). וא"ת הא יש כאן תרתי
עדות נוי ועדות טכתבם ולא מפיהם יש להשיב הנה אפילו אם נוי
סל"ת מפי נוי סל"ת משיאין על פיו (אח"כ י"ז ס"ז) ואם בן אם

הזעורה מיר המנהיג הזה אברהם לה הנה שטרש הערכאות יספיק כשטר
לראיה על עדות הנזיר שהסיה לפי תוסו ואפילו אם המנהיג שלח
אותם הדברים בתשובה על שאלה מערכאות שלהם לאחר שבאה האשה
אליהם הנה שו"ץ מחרש"ק (ה"ב סימן ל"ב) חוכיחדכל שאינו לצורך
דת ישראל גם ע"י שאלה מיקרי מל"ז ועיין עוד רמ"א (סימן י"ז
סעיף ט"ו בשם ה"ח) אם כן מכל שכן אם המנהיג עשה כל זאת בלא
שאלה שוראי לא כתב ושלח לה מידעתו שיהיה לה נ"ט להנשא עוד
לדת ישראל.

ולכן קירוש האשה השניים וראי כשרים הם ולעולם לא
שאל נוציאנה מזה בעלה ולא נוציא לעז על בניה אחר שמצונו
סימן י"ז סעיף ל"ד דאפילו אשה שהעיד עד אחר על בעלה שטבע
במים שאין להם סוף ולא עלה ואבר זכרו ונשתכה שמו לא תצא
אם כבר נשאת ואפילו אם היה אותו העד נזיר מסיח לפי תוסו.
והנלע"ד כתבתי.

אמרי יצחק 1/1/13 י"ב

ב"ה אמשטרדם, בחודש כסלו תרפ"ד

